

# OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

**Dr. Vladislav Pegan.**

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

## Zakoni in predpisi za orožništvo.

### Uvod.

Širši javnosti, zlasti pa županstvom bomo gotovo v obilni meri ustregli s tem, da priobčimo vsa zakonitim in naredbenim potom izdana določila glede orožništva, saj ravno z orožništvom pride v dotiko vsak državljan, predvsem pa imajo z njim opraviti županstva. — Zato smo se rade volje odzvali izraženi želji, da naj priobčimo vse zadevne predpise. — Danes začnemo z zakonom samim, v naslednjih številkah pa pride na vrsto tudi službeno navodilo za orožnike.

### Zakon

z dne 25. decembra 1894, drž. zak. št. 1 iz leta 1895. zadevajoč orožništvo v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru.

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako-le:

#### § 1.

C. kr. orožništvo je vojaško urejeno, za vzdrževanje javnega reda, miru in javne varnosti določeno enotno stražno krdelo.

V slučaju vojske se mu morejo izjemoma poveriti tudi posebne vojaške naloge, ne kratač s tem njegovega splošnega namena.

#### § 2.

Orožništvo je glede javne varnostne službe podrejeno c. kr. političnim okrajnim in deželnim oblastvom, glede vojaških, gospodarskih in upravnih stvari, potem glede pouka in nadzorovanja službe svojim vojaškim predstojnikom, v obeh navedenih slučajih pa v poslednji vrsti ministru za deželno brambo, ki naj se tozadevno dogovori z ministrom za notranje stvari, kadar gre za kako posebno za javno varnost važno naredbo.

Ministru za deželno brambo je v svrhu izvrševanja vojaške službe in discipline v orožniškem krdelu pridodan kot odgovorni pomožni organ orožniški nadzornik.

#### § 3.

C. kr. politično okrajno oblastvo je službeno oblastvo za vse orožniške postaje, kar jih je nameščenih v njegovem okraju, in kot tako mora ono voditi in nadzirati varnostno službo, ki jo te orožniške postaje opravljajo.

Ako se v mestih z lastnimi občinskimi statuti poleg mestne varnostne straže zahteva tudi sodelovanje orožništva, naj c. kr. politično okrajno oblastvo, biva joče v istem mestu ali postavljeno za okolico kot službeno oblastvo orožništva, izda dogovorno z dotičnim županstvom primerne ukaze.

#### § 4.

Orožniški častniki so vojaški predstojniki orožniškega moštva. Oni vodijo poučevanje moštva glede javne varnostne službe in vojaške izučbe ter nadzorujejo njegovo disciplino, opremo in oborožbo.

#### § 5.

Službeno oblastvo in vojaški predstojniki naj pri nadzoru posameznih postaj postopajo sporazumno in naj si vzajemno priobčujejo one opazke, ki so važne za izvrševanje službe.

#### § 6.

Ostali c. kr. civilnim in vojaškim oblastvom, kakor tudi občinskim uradom orožništvo ni podrejeno.

#### § 7.

Sodišča in državna pravdnštva so opravičena, od orožništva naravnost (neposredno) zahtevati kako službo. Način, kako naj se zahteve, ki jih orožništvo sprejme od teh oblastev, naznanijo službeni oblasti, se določi ukaznim potom.

Druge civilne in vojaške oblasti kakor tudi občinski uradi naj se s svojimi zahtevami za orožniško asistenco obračajo na službeno oblastvo orožništva in samo tedaj, če bi bilo nevarno odlagati, naj orožništvo tudi na neposredno sprejeto zahtevo dá svojo pomoč (asistenco).

#### § 8.

Kako naj orožništvo sodeluje v stvareh krajevne (lokalne) policije, določuje službeno oblastvo po razmerah in okoliščinah vsakega kraja. Vendar vsled tega ne sme trpeti namen, ki ga ima orožništvo glede javne varnosti.

#### § 9.

Orožništvo mora sprejete naloge brezpogojno izvršiti ter se ne sme spuščati v njih presojevanje.

Zahtevati pa sme tudi v onih slučajih, v katerih v zakonu ni vtemeljeno izdajanje pismenih nalogov, da se mu izda pismen ukaz, ako vsled odlašanja ne nastane nobena nevarnost.

Za vsebino naloga je odgovorno ono oblastvo, ki dotični nalog izda. V ostalem je pa orožništvo odgovorno za to, da v izvrševanju svoje službe izpolnjuje obstoječe zakone in ukaze.

#### § 10.

Osebe, ki so v orožniški zvezi, so podvržene vojaškim kazenskim zakonom in disciplinarnim predpisom ravno tako, kakor osebe aktivne deželne brambe.

#### § 11.

Orožnikom pristojajo v izvrševanju službe one zakonite pravice, kakor jih uživajo civilne in vojaške straže.

#### § 12.

Orožnik v službi sme s predpisano previdnostjo rabiti orožje:

1. V slučaju silobrana, da odvrne proti svoji osebi naperjene ali za življenje drugih oseb nevarne dejanske napade;

2. da prepreči upor, ki ima namen ovirati njegovo službeno opravilo;

3. da zabrani poskus bega kakega nevarnega hudodelca, ako nima za to drugih sredstev na razpolago.

#### § 13.

Orožništvo je opravičeno pri izvrševanju svoje službe zahtevati podporo vseh organov javne službe, zlasti civilnih oblastev, drugih stražnih krdel in njihovih udov ter županstev in vojaških poveljstev.

#### § 14.

Orožnik naj se, kadarkoli mora proti kaki osebi službeno nastopiti, poslužuje recila: „V imenu postave“ (v deželnem jeziku), in v takih slučajih je vsakdo, vštevši tudi pod vojaško sodno oblast spadajoče osebe, dolžan, pokoriti se orožnikovemu pozivu, kar mu pa ne krati pravice, se pozneje pritožiti.

#### § 15.

Organizacija orožništva naj odgovarja njegovemu namenu (§ 1.) in razmeram podrejenosti (§ 2. do 5.) tako, da obstoje na sedežih političnih oblastev primerna poveljstva.

Podrobnosti organizacije se ustanove ukaznim potom.

#### § 16.

Stanje posameznih deželnih orožniških poveljstev določa minister za deželno brambo, stanje posameznih postaj pa deželni načelnik v sporazumu z deželnim orožniškim poveljnikom.

#### § 17.

Vsak deželni načelnik kakor tudi vsak okrajni glavar je opravičen, da v slučaju, če preti javnemu redu in javni varnosti pomisleka vredna nevarnost, skliče posamezne orožniške postaje svojega upravnega okrožja na ogroženem mestu in da sploh uredi službovanje orožništva krajevnim razmeram primerno, oziraje se pri tem na veljavna zakonita določila.

Začasno pomnožitev orožništva v kaki kraljevini ali deželi s pritegnitvijo orožnikov iz drugih dežel odreja minister za deželno brambo v sporazumu z ministrom za notranje stvari.

#### § 18.

Premestitev orožniških častnikov in orožniškega moštva na razna službena mesta se sme izvršiti samo iz važnih službenih ozir.

#### § 19.

Za sprejem k orožništvu je potrebno:

- a) državljanstvo kake kraljevine ali dežele zastopane v državnem zboru;
- b) neomadeževano življenje, duševna sposobnost in spretno vedenje;
- c) starost ne izpod 20 in ne nad 40 let;
- d) da je dotičnik samec ali pa vdovec brez otrok;
- e) da je zdravega, krepkega telesa in primerne visokosti;
- f) znanje jezikov one dežele oziroma dela dežele, kjer hoče orožnik služiti;
- g) zadostno znanje branja, pisanja in računanja.

Nedotletne osebe potrebujejo za prostovoljni vstop k orožnikom očetovega oziroma varuhovega privolila.

Minister za deželno brambo sme pogoje, navedene pod c in d spregledati odnosno deželne orožniške poveljnice k temu pooblastiti.

#### § 20.

Stanje moštva orožništva se izpopolnjuje:

1. Z vstopanjem sposobnih prostovoljcev po dovršeni prezenčni službi v vojski ali v deželni brambi;
2. z vsprejemanjem izvežbanih nadomestnih rezervistov stalne armade in deželne brambe;
3. z vsprejemanjem sposobnih oseb, ki so popolnoma zadostile svoji naborni oziroma službeni dolžnosti v armadi ali v deželni brambi;

4. v slučaju sklicanja črne vojske z uvrščenjem črnovojnih zavezancev po razmerju in za čas potrebe ne kratač s tem deželi Tirolski in Predarlški glede črnovojne dolžnosti pristojecih zakonitih pravic.

Moštvo, ki pristopi orožništvu, se mora, izvzemši ono, ki se vanj uvrsti po določilih, navedenih pod točko 4., zavezati za štiriletno službovanje.

#### § 21.

Stanje častnikov se izpopolnuje:

1. S tem, da v orožniškem krdelu službujoči častniki stopnjema napredujejo;

2. s prestopanjem sposobnih častnikov iz aktivnega ali neaktivnega stanja vojske in deželne brambе;

3. z vsprejemanjem sposobnih častnikov iz pokojninskega stanja ali iz razmerja izven službe armade in deželne brambе.

Častnike orožništva imenuje cesar.

#### § 22.

Pred stalno uvrstitvijo v orožništvo mora orožnik služiti eno leto na poskušnjo, kateri čas se všteta v orožniško službeno dobo, ter prebiti preskušnjo, vršečo se pred mešano komisijo, sestojeko iz upravnih uradnikov in orožniških častnikov.

Natančnejša določila o teh preskušnjah se izdajo ukaznim potom.

#### § 23.

Častništvo in moštvo mora pri vstopu v orožniško krdelo storiti orožniško službeno prisego.

#### § 24.

Častniki orožništva so enakopravni s častniki armade. Ta enakopravnost velja tudi za šarže orožniškega moštva nasproti šaržam moštva armade. Vsak pravi orožnik ima šaržo desetnika (korporala).

#### § 25.

Častniki izstopajo iz krdelja po predpisih, veljavnih za c. in kr. armado.

Orožniško moštvo se odpušča iz krdelja:

1. Za časa poskušnega službovanja zaradi dokazane nesposobnosti za orožniško službo;

2. po dovršeni službeni dobi;

3. vsled nastale fizične (telesne) nesposobnosti za službo;

4. radi storjenega hudodelstva ali takega pregreška, s katerim je pri podčastnikih združeno degradiranje;

5. vsled ozira vrednih rodbinskih razmer z dovoljenjem ministra za deželno brambo;

6. ako je treba vsled spremenjene uredbe orožništva stanje moštva znižati.

V slučaju, navedenem pod točko 4., morajo odpuščeni orožniki doslužiti nedosluženi čas orožniške službe v neaktivni deželni brambi, in sicer tisti, ki so še v vojaški zavezi armade ali deželne brambе, po zadostitvi te vojne dolžnosti, vsi drugi pa takoj, ako ne nastopijo kaki oprostilni razlogi po zadevnih določilih vojnega zakona.

#### § 26.

Častnikom in moštvu se pri orožništvu doslužena službena doba všteta v redno službeno dolžnost v armadi (vojni mornarici) in pri deželni brambi in so za časa službovanja pri orožništvu oproščeni vsakterega službovanja v armadi (vojni mornarici) in pri deželni brambi.

K črnovojnemu službovanju se more orožništvo pritegniti v smislu določil § 2., odstavka 5. zakona z dne 6. junija 1886, drž. zak. št. 90.

#### § 27.

Stanje in pristojbine, všteti posebne priklade, ki jih je osebam orožništva dovoljevati, dalje izučba, oprema in oborožba orožništva in končno uredba službe se urede s posebnimi ukazi, ki jih je izdati na podstavi tega zakona.

#### § 28.

Stroški za preskrbo c. kr. orožništva zadevajo civilni proračun o preskrbi.

#### § 29.

Orožniški častniki, častniški namestniki, kakor tudi njihove vdove in sirote imajo pravico do preskrbe po izmerali, predpisanih za osebe v armadi.

Orožniškim častnikom in častniškim namestnikom se pri odmeri pokojnine všteta tudi orožniške priklade in sicer z deleži, ki odpadejo na pri orožništvu dosluženo službeno dobo.

#### § 30.<sup>1)</sup>

Glede preskrbe orožniškega moštva, ki je postalo za službo nesposobno, kakor tudi njihovih vdov in sirot, veljajo določila, ki se uporabljajo za civilne državne služabnike, vendar se pa vsako pri orožništvu dosluženo polno leto šteje za službeno dobo 16 mesecev, službena doba se pa računa po zmislu § 15. zakona o preskrbi vojaških oseb od leta do leta.

Veljavnost teh določil se pričinja praviloma za vsakega orožnika še le z onim dnem, ko je izpolnil dolžnost štiriletnega službovanja pri orožništvu.

Moštvu in pisarniškim služabnikom se odmeri pokojnina po izmeri mezde oziroma gaže ter službene priklade.

#### § 31.<sup>1)</sup>

Z družinami orožnikov, ki umrjejo pred pretekom službene dobe, za katero so se zavezali služiti pri orožništvu, naj se ravna po določilih, veljavnih za preskrbo civilnih oseb.

#### § 32.

Če kakega orožnika doleti v izvrševanju službe brez njegove krivde smrt, pristojna vdovi in sirotam preskrba v onem znesku, ki bi jim šel, ako bi bil dotičnik doslužil 40. službeno leto.

#### § 33.<sup>1)</sup>

Rodbinam v aktivni službi ali v pokoju umrlih članov orožniškega krdelja pristoji posmrtna četrt v

<sup>1)</sup> Glej „Dodatek“, (ki ga priobčimo kasneje; § 1. in 2.).

trojnem znesku mesečne pristojbine, ki jo je pokojni nazadnje užival. Zato naj pa prično upravičene družine uživati to preskrbo še-le po preteku treh mesecev po smrti gospodarja.

Določila pristojbinskega predpisa za c. in kr. armado o vzdrževanju družin takih oseb armade, ki jih sovražnik v vojski vjame, potem takih, ki obole na umu, se uporabljajo slično tudi za družine orožniškega moštva.

#### § 34.<sup>1)</sup>

Če zadene orožnika kot neposredna posledica izvrševanja kake posebne službene naloge kaka telesna poškodba, vsled katere postane takoj ali tekom enega leta za orožniško službo stalno nesposoben, se mu pri odmeri pokojnine prišteje deset let.

V posebno ozira vrednih slučajih, če je popolnoma izključeno, da bi si mogel orožnik kaj prisluziti in če potrebuje posebne postrežbe in pomoči, ali če si je dotično bolezen, ki ga dela za službo popolnoma nesposobnega, nakopal pri izvrševanju kake posebno priznanja vredne službene naloge, se mu more izjemoma priznati pokojnina v višji meri in sicer do zneska za odmero pokojnine vseh polnih aktivnih užitkov.

#### § 35.<sup>1)</sup>

Pred pretekom štiriletne orožniške službene zaveze zadobi orožnik pravico do tekoče pokojnine, če so dani pogoji § 34. ali če sicer postane brez lastne krivde sploh nezmožen za kakoršnokoli si bodi službo.

#### § 36.

Onim orožnikom, ki pred pretekom štiriletne orožniške službene zaveze postanejo brez lastne krivde nesposobni za orožniško službo, ne pa tudi za kako drugo službo, se dovoli pri izstopu, če se z njimi ne postopa po predstojajočih določilih ugodnejše, na račun dotacije za orožništvo odpravnina v znesku trimesečne aktivitetne pristojbine.

#### § 37.<sup>1)</sup>

Določila §§ 35. in 36. veljajo slično tudi glede orožnikov na poskušnjo, ki so se že vporabljali za praktično službo.

#### § 38.

Dovoljenje za ženitev je za polkovnike orožništva pridržano cesarju, dovoljenja za častnike od podpolkovnika nizdol in za moštvo pa izdaja minister za deželno brambo, ki glede moštva lahko za to pooblasti deželne orožniške poveljnike.

#### § 39.

Določila zakona z dne 19. aprila 1872. l., drž. zak. št. 60 o podeljevanju služb doslužnim podčastnikom veljajo v polni meri tudi za moštvo orožništva.

#### § 40.

Glede nastanjanja veljajo za osebe orožništva, ki prejemajo plačo (gažo), tista postavna določila o povračilu kakor za armado.

<sup>1)</sup> Glej „Dodatek“, (ki ga priobčimo kasneje; § 1. in 2.).

V ostalem ostanejo glede nastanjanja orožništva veljavni dosedanja predpisi, vendar se povračilo, katero je nakazati deželnim zakladom za predpisano nastanjanje orožniškega moštva in za ostale zraven spadajoče dajatve iz državnega zaklada zviša od 5 vinarjev od moža za en dan in eno noč na 9:4 vin. Od tega zneska odpade 7 vin. za nastanitev, 2:4 vin. pa za posteljo, opravo in za predpisano vzdrževanje.

#### § 41.

Ta zakon, s katerim se razveljavlja zakon z dne 26. februarja l. 1876., drž. zak. št. 19, stopi v veljavo z dnem razglasitve. Mojemu ministru za deželno brambo se naroča, da izvrši ta zakon v sporazumu z ministrom za notranje stvari in za pravosodje.

V Welsu, dne 25. decembra 1894.

Franc Jožef s. r.

Windisch-Graetz s. r. Welsersheimb s. r.

## Društvo za oskrbo gluhtonemih slepcev na Avstrijskem.

Meseca decembra lanskega leta se je ustanovilo na Dunaju društvo z imenom: „Fürsorgeverein für die Taubstumm-Blinden in Österreich“. Namen tega društva je ustanoviti zavod, kamor bi sprejemali gluhtoneme slepce z Avstrijskega na vzgojo, izobrazbo in delo. Nadaljni namen društva je pa tudi ta, da vodi natančne zapiske gluhtonemih slepcev od njihove prve mladosti naprej. To društvo bi zdaj rado dobilo od dotičnih občin naslove ondaj živečih, pri ljudskem štetju l. 1910 kot „gluhtonemi slepci“ popisanih otrok, ki bi morali hoditi v šolo. (Ime in starost gluhtonemih slepcev, ime in bivališče ter poštna postaja staršev ali varuhov.) Društvu je podaril nek dobrotnik hišo z vrtom na Dunaju, XIII/4. Linzerstrasse št. 478. To hišo je društvo priredilo za dom gluhtonemim slepcem z Avstrijskega ter jo namerava dalje tako urediti, da bo zadoščala vsem pomoči potrebnim gluhtonemim slepcem z Avstrijskega. Doslej so bili sprejeti v omenjeni društveni dom že 4 gojenci iz 3 različnih kronovin. Na to društvo opozarjamo one kranjske občine, ki imajo med svojimi domačini morda kakega gluhtonemega otroka, da mu prijavijo zaželjene podatke za matico gluhtonemih slepih otrok.

## Iz deželnega odbora.

Vsled izstopa odvetnika dr. K. Trillerja iz deželnega odbora in vstopa dr. Fr. Novaka na njegovo mesto se je na novo določila sledeča

### razdelitev referatov

od 16. junija 1913 dalje.

Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič: vse personalije; umetništvo; gospodinske šole in gospodinski tečaji, ustanove.

Deželni odbornik g. Josip Anton grof Barbo: železnice; deželna kultura in sicer: vinarstvo, ribarstvo, gozdarstvo, sadjarstvo, živinozdravništvo, kmetijska družba, podkovska šola, šola na Grmu, posestvo na Robežu; obramba poljščine; stanovske stvari; prisilna delavnica; oskrba za zanemarjeno mladino v deželni prisilni delavnici; pospeševanje tujskega prometa.

Deželni odbornik g. dr. Lampe: deželne finance; živinoreja; izboljšanje hlevov; mlekarstvo; sirsarstvo; deželna banka; ceste; melioracije in vodovodi; izkoriščanje vodnih sil za električne naprave; združništvo, agrarske operacije.

Deželni odbornik g. dr. Vladislav Pegan: občinske stvari; gasilno stražni zaklad; stavbinske stvari; pritožbe v cestnih zadevah izvemši administrativno tehnične zadeve; deželnozborske zadeve; lovske zadeve; deželna poslopja; rekurze zoper odmero davščine od vrednostnega prirastka.

Deželni odbornik g. dr. Fran Novak: vojaške zadeve; pripraga; deželni muzej; bera; statistika, deželni teritorij; odgon; konsignacije in računi oskrbnih stroškov za izven kranjske bolnice.

Deželni odbornik g. dr. Ivan Zajec: šolstvo; trgovska šola; deželni dobroteljni zavodi in javne bolnice, izvemši konsignacije in oskrbne stroške za izven kranjske bolnice; odpis bolniških oskrbnih stroškov, zdravstvo; obrt; visokošolske podpore; oskrba za zanemarjeno mladino v Salezijanskem zavodu; ubožne zadeve in deželno gledališče.

\* \* \*

Dr. Novak je strankam na razpolago vsako soboto od 11. do 12. ure dopoldne.

## Vprašanja in odgovori.

### 72. Županstvo S.

Vprašanje (uradno na dež. odb.):

Župan je vsled gotovih razmer prisiljen odpotovati za približno pol leta v Ameriko. — Vsled tega prosi, da bi mu dovolil deželni odbor dopust za to dobo. — (Gre torej za vprašanje, kako je v tem slučaju postopati in če je kakega dovoljenja sploh potreba).

Pojasnilo odnosno odgovor deželnega odbora:

Županstvu se naznanja, da glede dovoljevanja kakih dopustov županom v postavi ni ničesar določenega.

Če mora oditi župan za delj ali manj časa po nujnih zasebnih poslih, naj odda županske posle svojemu namestniku. V odbor pa se za čas županove odsotnosti pokliče dotični namestnik, ki je dobil v onem volilnem razredu največ glasov, kakor določa § 23. obč. reda.

Da bi župan odložil odborništvo ozir. županstvo, za to ni nobenega povoda, ker je njegova odsotnost le začasna.

Občinski odbor pa lahko določi kogarkoli izmed občinskega starešinstva kot namestnika županu.

### 73. Županstvo obč. Šm.

(Deželni odbor je prejel sledeče uradno vprašanje:)

V 7. in 8. številki „Občinske Uprave“, letnik 1912, je na strani 55 pisano, da se bode smela taksa za licence za ples nastaviti do 40 K.

Ker nam je c. kr. okrajno glavarstvo v P. glasom dopisa z dne . . . . . prepovedalo, da bi se nastavila taksa za plesne licence v znesku 30 K. prosi županstvo pojasnila, če res ni postavno, da bi se terjalo od vsakega godca več nego 20 do 40 vinarjev.

Na to vprašanje je dobilo županstvo od deželnega odbora uradnim potom sledeči

odgovor:

Rešuje ondotno poročilo z dne . . . . . naznanja deželni odbor, da sme znašati občinska taksa po sedaj še veljavni tarifi k taksni postavi z dne 3. decembra 1868, dež. zak. št. 17, pri godbenih in plesnih prireditvah za vsakega godca le 20—40 vinarjev.

Poročilo v št. 7./8. „Občinske Uprave“ iz leta 1912 se je nanašalo na novo sklenjeno taksno postavu, ki pa še ni dobila Najvišjega potrjenja, ampak bo o njej še enkrat sklepal deželni zbor v prihodnjem zasedanju.

Za sedaj pa se sme držati občinski odbor pri sklepanju o te vrste licenčnih taksah le sedaj veljavne taksne tarife in jo določiti v preje navedeni izmeri.

Dovoliti pobiranje takse ima pravico le deželni odbor in ne c. kr. okrajno glavarstvo. Sklep o pobiranju mora biti postavno razglašen.

Pri tej priliki se opozarja županstvo glede kaznovanja zaradi nedovoljenih godbenih in plesnih prireditev na dekret dvorne pisarne z dne 12. maja 1827, ki je priobčen v slovenskem prevodu na strani 27—29 „Občinske Uprave“ št. 4. iz l. 1912.

### 74. Županstvo v Šk.

Vprašanje:

Pri nas imamo „Winchester-signalni topič“, s katerim smo streljali ob velikih praznikih — in to z dovoljenjem c. kr. okrajnega glavarstva.

Prosili smo tudi letos za to dovoljenja pri tem oblastvu, pa je bila prošnja odbita, češ da topič ni postavno sestavljen.

Prosimo za natančne podatke o zadevi streljanja z omenjenim topičem. — Pri kateri firmi se dobi?

Odgovor:

Kakšen sestav topiča zahteva c. kr. okrajno glavarstvo, nam ni jasno. — V tem oziru se obrnite na tvrdo Ševčik ali pa Kaiser, puškarja v Ljubljani, ki Vam določijo natančneje podatke in navodila.

Če se ne motimo, je oferirala take topiče tudi tvrdo Wernig v Borovljah na Koroškem.

Za streljanje z navadnimi „možnarji“ je seveda treba vsakokratnega dovoljenja političnega oblastva, ki pa se le poredkoma izdaja.

### 75. Gospod M. R. v Šm.

Vprašanje:

Tukaj ima oskrbništvo graščine v najemu občinski lov. — Ravno sedaj delajo na polju veliko škodo vrane, zlasti pri koruzi. — Oskrbnik trdi, da ni odgovoren za škodo. Odločno pa je prepovedal, v graščinskem revirju ustreliti kako vrano. Ali se res vrana ne sme ustreliti? — Ali je kakšna pomoč na razpolago, da se pride v okom tej nadlegi? — Ali sme posestnik orožnega lista na svojem svetu brez lovskega lista ustreliti vrano?

Ali najemnik lova res ni odgovoren za škodo, oziroma ali je dolžan povrniti škodo, ki jo napravi vrana?

**Odgovor:**

Pravica do odškodnine, povzročene le po divjačini in lovu, je zajamčena posestnikom po § 11. cesarskega patenta z dne 7. marca 1849., drž. zak. št. 154 (o izvrševanju lovske pravice), oziroma po § 1. zakona z dne 19. maja 1889, dež. zak. št. 12, VI. del. Odškodnina torej ne gre za škodo, ki jo povzročijo vrane, ki ne spadajo med divjačino. — Zato pa obstoje zopet druge postavne določbe, po katerih je mogoče pokončevanje vran. — Streljati sme vrane vsakdo, ker ne spadajo med lovne živali; tudi se smejo streljati ob vsakem času, kakor določa § 2. postave z dne 17. junija 1870, dež. zak. št. 20, in kakor je razvidno iz dodatka A k temu paragrafu. — Vendar pa določa § 5. navedene postave, da je za streljanje v tem dodatku naštetih ptičev, med katere spadata črna in siva vrana, treba tudi dovoljenja onega, ki ima pravico do lova, — seveda če naj se streljajo v njegovem lovskem okolišu.

Samoobsebi umevno je, da je treba dovoljenja političnega oblastva, da se sme nositi orožje, — to je orožnega lista.

Na svojem svetu sme z orožnim listom vsakdo streljati vrane, — seveda tudi le s privoljenjem lovskega upravičenca; za to pa ne potrebuje lovske karte, ker vrane ravno ne spadajo med lovne živali. — Za streljanje vran na drugih zemljiščih zunaj graščinskega lovskega revirja je treba še dovoljenja lastnikov dotičnih zemljišč.

Ker torej vrana ne spada med divjačino ali takozvane lovne živali, lastnik ali najemnik lova ni odgovoren za škodo, ki jo napravi, je torej ni dolžan povrniti.

Če bi se komu od ktere koli strani branilo streljati vrane na svojem svetu, naj se obrne za odpomoč na okrajno glavarstvo.

**76. Županstvo Sv. Jošt pri Kr.****Vprašanje:**

Nekaj posestnikov namerava napraviti vodovod čez svet drugega posestnika, ki pa ugovarja in ne pusti čez svoj svet kopati jarka za polaganje cevi. Prosimo pojasnila, more-li to zabraniti?

**Odgovor:**

V tem oziru so merodajna določila § 365. občega državl. zakonika in §§ 15. in 16. postave o vodnem pravu z dne 30. maja 1869, drž. zak. št. 93. (Glej 9. zvezek I. Pfeiferjeve ročne izdaje zakonov in ukazov za Kranjsko.)

Dotični posestniki naj se obrnejo na c. kr. okrajno glavarstvo, ki bo odredilo obravnavo na licu mesta. (Glej tudi odgovor na vprašanje pod št. 96. „Obč. Upr.“ 1911.)

**77. Gospod I. I. v V.****Vprašanje:**

Nedavno je prišel moj sosed k zapriseženemu cenilcu s prošnjo, naj bi prišel ceniti škodo, ki mu jo je naredila moja živina na paši, in ker je narezal pastir nekaj brezovih trt.

Cenilec je pa — z izgovorom, da nima časa — poslal svojega hlapca, češ saj je vseeno, če gre hlapec; bo že cenil. — Ali je to dopustno in postavno, in ali sem jaz dolžan plačati cenjeno škodo, ker jo je cenil nezapriseženi cenilec?

**Odgovor:**

Po našem mnenju cenitev, ki jo je izvršil hlapec zapriseženega cenilca, torej nepoklicana oseba, ne more biti veljavna in imate Vi pravico zahtevati novo

cenitev. Smo pa tudi mnenja, da je veliko bolj pametno, če pustite vsako cenitev in greste k sosedu ter se z njim mirnim potom in zlepa poravnate. — Boljša je kratka sprava nego dolga pravda. — Sicer ima pa radi poljske okvare postopati županstvo po določbah postave z dne 17. januarja 1875, dež. zak. št. 8, III. del; — §§ 30.—38.

**78. Trgovski uslužbenci v V.****Vprašanje:**

V.-ski trgovski uslužbenci smo stavili vprašanje na c. kr. okrajno glavarstvo v P., je li oni zakon z dne 4. maja 1910, ki govori o zapiranju in delovnem času v trgovinah, že stopil v veljavo ali ne. Odgovora sicer nismo dobili, pač pa zvedeli, da je dotična naša vloga došla v roke tukajšnjega orožništva. Orožnik je prišel k nam in nam izjavil, da oni nimajo med svojimi akti nobenega zakona z dne 4. maja 1910, ki govori o počitku v trgovinah.

Prosimo obvestila: Bi li ne kazalo vložiti tozadevno vlogo na deželno vlado, da bi se žalostne razmere uredile? — Trgovine so tu odprte sedaj od 5. ure zjutraj do 9. ure zvečer ali še več — brez opoldanskega odmora. — Na roko nam gre le občinski odbor. — Zoperstavil bi se mogoče kak posamezni trgovec, ali če se občinski odbor izjavi, da po našem načrtu napravljeni delovni čas popolnoma zadošča ljudskim potrebam, bi se dalo tudi dotičnega trgovca prisiliti, da se ukloni. — Ali kaže apelirati na deželno vlado ali ne, in kako?

**Odgovor:**

Dotični zakon, ki ureja delovni čas in zapiranje prodajalnic v trgovinskih obratih in sorodnih obratih, je zakon z dne 14. januarja 1910 drž. zak. št. 19. — Ker je bil izdan in razposlan dne 1. februarja 1910, je stopil v veljavo glasom člana IV. — dne 1. maja 1910, (tri mesece po razglasu).

Po tretjem odstavku § 96. e tega zakona, s katerim so se uveljavila nova določila k dotičnemu paragrafu obrtnega reda, — sme politično deželno oblastvo, (to je c. kr. deželna vlada), zaslišavši prizadete faktorje, urediti, odnosno določiti čas zapiranja in odpiranja trgovin v posameznih krajih. — Tako je deželna vlada že določila čas za Ljubljano in okolico, in je dotični ukaz razglašen v zadnjem kosu deželnega zakonika letos. — Najbolje je, če storite potrebne korake po organizaciji vseh trgovskih uslužbencev, in se obrnete v temeljeno vlogo na c. kr. deželno vlado, da uredi delovno razmerje z ozirom na postavno določeni 11urni čas nepretrganega počitka in z opoldanskim odmorom. — Inicijativa mora od nekdaj priti. — Občinski odbor bo dobil dotično Vašo vlogo v izjavo, dalje trgovska in obrtna zbornica in morebitno združeno načelnništvo (če obstoji).

Kaj naj ima s tem opraviti orožništvo, pa res ne razumemo.

**79. Okrajni cestni odbor v K.****Vprašanje:**

Prosimo za pojasnilo: Ali mora okrajni cestni odbor za svoje uradne razglase, ki jih dá v svojem skladovnem okraju na običajni način razglasiti, tudi plačevati občinam pristojbine?

**Odgovor:**

Na kake predpise se v tem slučaju ni mogoče opirati, torej pridejo v poštev le splošni običaji. — Okrajni cestni odbor je nasproti občini stranka enako kakor vse druge. — Če torej dá po županstvu kaj razglasiti, mora tudi plačati dotično občinsko takso.

Tako je uvedeno pri vseh občinah, kjer imajo dotične takse postavno določene. Saj plačujejo n. pr. tudi sodišča občinam pristojbine za razglase, ki jih opravljajo županstva.

#### 80. Posojilnica v K. G.

##### Vprašanje:

Pri neki občinski seji je hotel tukajšnji župan dati v zapisnik imena onih, ki so glasovali proti nekemu zelo važnemu predlogu, za kojega se je zelo živo zanimala cela občina. — Zastopniki ene stranke so se zbal javnosti in v njihovem imenu je protestiral en občinski svetovalec proti temu, da bi se zapisala imena v zapisnik, češ da mora o tem odločiti odbor in da mora dati župan ta predlog na glasovanje. — Župan je v prvi zmedenosti temu ugodil, in glasovanje je izpadlo proti njemu oziroma proti volji druge stranke, ki je sicer v večini. — Ker je zadeva načelne važnosti, prosimo pojasniti: Ali sme župan imena odbornikov, ki so glasovali proti stavljenemu predlogu, oziroma one, ki so glasovali zanj, dati zapisati v zapisnik na lastno roko, ali je odvisen od glasovanja odbora? — Nam se zdi, da sme župan v javni seji dati vse na zapisnik, torej tudi imena glasovalcev pro ali kontra, ker gre tu za javno sejo, kamor je vsakemu občanu prost pristop. Če bi bil kdo navzoč, bi se imena itak zvedela, in odbor bi tega ne mogel zabraniti.

##### Odgovor:

Občinski red predpisuje, kakšno mora biti glasovanje, (§§ 46. in 47. o. r.), ne določa pa, kako naj se piše izid glasovanja v zapisnikih. — Po § 45. obč. reda vodi župan sejo, mora torej tudi skrbeti za to, kako naj se zapisujejo odborovi sklepi. — On mora ugotoviti (konstatirati), če je predlog sprejet ali ne, in parazmerje glasov, n. pr.: „Predlog je sprejet z 8 glasovi; proti 4“. — Iz tega bi se dalo izvajati, da ni nobene ovire proti temu, da bi se ne zabeležila tudi imena glasujočih odbornikov. — Sicer pa bodi pripomnjeno, da se imena glasujočih odbornikov vpišejo ponekod v zapisnike brez kakih sklepov.

V Vašem slučaju se sedaj za nazaj ne dá to več prenameriti, ker je odbor sprejel z večino predlog nasprotne stranke, a večini se mora župan kloniti.

V prihodnje pa naj župan — izvršujoč pravico, ki jo ima kot predsednik, po svoji previdnosti odredi, kako naj se zapiše kak odborov sklep, a če bi kdo ugovarjal, naj se predlaga poimensko glasovanje, kot je parlamentaren običaj.

Stvar predlagatelj je, dobiti za predlog večino. Po našem mnenju se dá za te vrste predlogov uporabljati zmiselno § 47, al. I obč. reda, kot za tajne seje.

Končno pa opozarjamo, da občinski odbor lahko sklene poseben pravilnik (poslovni red), in da pripravlja deželni odbor osnutek takega pravičnega reda, ki bo služil občinam kot vzorec.

#### 81. Županstvo P.

##### Vprašanje:

Zadnje čase se je dogodilo, da je kaznovalo okrajno glavarstvo stranke z globami radi prestopkov policijske ure in radi prestopkov obrtnega reda. — Te denarne globe je nakazalo okrajno glavarstvo okrajni bolniški blagajni v Št. V., dasi jih je popred dobival občinski ubožni zaklad. — Ima-li občina pravico zahtevati te, že vplačane globe?

##### Odgovor:

Ne! — Po § 151. zadnji odstavek obrtnega reda z dne 5. februarja 1907, drž. zak. št. 26, se stekajo vse iz obrtnih prestopkov izvirajoče globe v rezervni za-

klad okrajne bolniške blagajne. — Glede prestopkov prekoračenja policijske ure bodi pripomnjeno, da se je postavilo c. kr. trg. ministrstvo na stališče, da so tudi te vrste prestopki kršenje obrtnega reda, da morajo torej priti globe radi teh prestopkov v okrajno bolniško blagajno. Na tem stališču stoji tudi c. kr. deželna vlada. Sicer je — kakor smo se informirali — zavzel deželni odbor stališče v prilog občinam, — a doslej brez uspeha. — Končna odločitev pa še ni izrečena.

## Književnost.

**Sveti Just.** Zgodovinska igra v štirih dejanjih. Italijanski spisal dr. Fr. Petronio, iz rokopisa prevedel dr. Josip Debevec.

Nehvaležni bi bili, ko bi se letos ne spominjali mogočnega zavetnika tržaške škofije, ki je v velikem delu slovenska. Zato je v resnici hvalevredno, da je tržaški stolni prošt dr. Fr. Petronio, dobro znan kot pesnik, proslavil mučeniško smrt sv. Justa, (— ki je prelil svojo kri na tržaskih tleh leta 303. po Kr. r., —) v štiridejanski zgodovinski igri, ki se odlikuje po živahnem dialogu in pesniškem jeziku. S posebno spretnostjo je igro v slovenščino preložil profesor dr. J. Debevec; posrečilo se mu je dati igri tako dovršeno obliko, da se bere kot izvirnik.

Prepričani smo, da bo dosegla igra „Sveti Just“ lep uspeh povsod, kjerkoli jo bodo dobro uprizorili. V Trstu so jo že opetovano igrali, — tudi v mestnem gledališču —, in sicer z najboljšim uspehom. Sloveči cerkveni govornik p. Viktor Kolb iz družbe Jezusove, ki je videl uprizoritev igre v Trstu, je označil svojo sodbo o nji z besedami: „Bilo je pretresljivo lepo“.

Vse organizacije mladeničev naj uprizore krasno igro.

Igra, kateri je dodana krasna pesem „Proslava sv. Justa“ — zložil Stanko Premrl, — je izšla v 20. snopiču priljubljene „Zbirke ljudskih iger“. Cena je 80 vin. Naročila sprejema „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.

## Cerkvena glasba.

Cantica sacra III. del. Cerkvena pesmarica za 4 glasni moški ali ženski zbor; priredil Ant. Foerster, založila „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani. Cena K 2:40.

Ustrezajoč potrebam moških, oziroma ženskih cerkvenih zborov je izdal naš marljivi in nevtrudljivi skladatelj gospod Foerster III. del canticæ sacrae. Kakor prva dva dela, obsega tudi III. del bogato število (60) napevov: mašnih, Marijinih, božičnih, postnih, velikonočnih, obhajilnih, blagoslovnih (slovenskih in latinskih) in drugih raznih pesmi najboljših domačih in tujih skladateljev. Večina napevov je popolnoma novih, deloma iz mešanega na moški zbor prestavljenih.

Z izdajo III. dela canticæ sacrae je izborno vstrezno moškim in ženskim zborom. Kdor ima prva dva dela, nabavil si bo gotovo še tretjega.

## Vestnik „Rafaelove družbe“.

**Naročnikom lista „Ave Maria“.** — Vse častite naročnike in naročnice lista „Ave Maria“, ki ga razpošilja Družba sv. Rafaela v Ljubljani, najljubšeje prosimo, da blagovolijo poravnati zaostalo svoto za letos in nekateri naročniki tudi za nazaj v najkrajšem času, ker moramo naročnino poslati uredništvu v Ameriko.

Družba sv. Rafaela za izseljence v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38.

## Listnica uredništva.

Gospod M. D. v K. — Slovenskih poučnih knjig za župane — žal — še nimamo. — Nasvetujemo pa vsem, ki so zmožni nemščine, te-le knjige:

1. „Hofmann, Handbuch für Stadt- und Landgemeinde-Ämter“; cena I. in II. zvezka pa je 40 K.

2. Cenena, a dobra knjiga je „Leiter, Gemeindeverwaltung“; stane le 6 K, in ima mnogo vzorcev.

3. Knjiga s samimi raznovrstnimi vzorci je „Barth, der Gemeindesekretär“; stane 5 K.

4. „Heidingers Selbstadvokat“; stane 16 K 60 h, ima nad 1000 navodil in vzorcev v raznih zadevah.

Vse knjige dobite v „Katoliški Bukvarni“.

\* \* \*

**Prihodnja številka „Občinske Uprave“ izide v dvojnati obliki (II. in 12. skupaj) prve dni julija.**

## Občinski in posojilniški tajnik in organist,

vešč slovenskega, nemškega in hrvaškega jezika, v vseh občinskih, združnih, društvenih in zemljiško-knjižnih zadevah dovršeno praktičen, z višjo glasbeno naobrazbo, službujoč nad 18 let na večjih krajih, zanesljiv, trezen in strogo rednega življenja

### želi premeniti službo

takoj ali v doglednem času na Slovensko. Pojasnila pri „Občinski Upravi“.

5-5

## Raznoterosti.

**Koliko je stala balkanska vojska?** Sedanja vojska na Balkanu za osvoboditev krščanske raje izpod turškega jarma je stala nad 2000 milijonov K, usmrčenih je bilo 110.000 in ravno toliko vojakov je bilo ranjenih, kakor poroča londonski „Economist“. Vsak vojak je veljal na dan približno 12 K. 25 tednov vojske nam to-le sliko pokaže: Bulgarijo je stala vojska (300.000 mož) 600 milijonov, Srbijo (200.000 mož) 400 milijonov, Grško (150.000 mož) 300 milijonov, Črnogoro (40.000 mož) 80 milijonov in Turčijo (400.000 mož) 800 milijonov kron; borilo se je torej približno do 1.090.000 mož. Na zasluhkih je odpadlo vsaj 660 milijonov kron; konj, volov itd. so samo Bulgari nad 200.000 izgubili. Ni pa računano, koliko škode je napravilo, ker je na Balkanu vse gospodarsko življenje počivalo.

# Kranjska deželna banka v Ljubljani

v deželnem dvorcu — vhod v Gosposki ulici 2.

### Obrestuje hranilne vloge po

$4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka. Obresti se pripisujejo glavnici polletno. Vloge v tekočem giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

### Daje komunalna posojila

občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim zastopom, v

$4\frac{1}{2}\%$

komunalnih zadolžnicah.

### Hipotekarna posojila

v zastavnih listih po

$4\frac{1}{2}\%$ .

**Eskomptuje menice denarnih zavodov in daje lombardna posojila. Prodaja lastne pupilarno-varne komunalne zadolžnice in zastavne liste.**

**Banka je pupilarno varen zavod ter jamči zanjo dežela Kranjska.**

**Uradne ure za stranke vsak delavnik od pol 9. ure dopoldne do 1. ure popoldne.**